Vragen van het lid Arib aan de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over **de invoering van de Wet op de lijkbezorging en de ″nader onderzoek naar de doodsoorzaak (NODO)″-procedure**.

De **voorzitter**: Ik heet de staatssecretaris welkom.

□

Mevrouw **Arib** (PvdA): Voorzitter. Per 1 januari is de Wet op de lijkbezorging in werking getreden. Dat betekent dat behandelend artsen bij overlijden van een minderjarige contact moeten opnemen met de gemeentelijke lijkschouwer, alvorens een verklaring van onverklaard overlijden af te geven. Daarbij hoort ook een procedure van nader onderzoek naar de doodsoorzaak (NODO) plaats te vinden. Het probleem is dat de wet wel wordt ingevoerd, maar dat de procedure voor nader onderzoek naar de doodsoorzaak niet wordt ingevoerd. Dat leidt tot grote onrust onder de artsen, zie ook de persberichten. Zij vragen aandacht voor dit probleem.

Mijn eerste vraag is hoe het kan dat de wet wel per 1 januari wordt ingevoerd, maar dat de NODO-procedure is vertraagd. Wie is daarvoor verantwoordelijk? Nog belangrijker is de vraag wat dit in de praktijk betekent. Als een behandelend arts geen verklaring kan afgeven, hoort er gewoon onderzoek plaats te vinden. Het risico bestaat nu dat of een verklaring van een natuurlijke dood wordt afgegeven of dat er gerechtelijke sectie plaatsvindt in opdracht van het Openbaar Ministerie. Dat laatste lijkt mij heel ernstig, zeker voor ouders die hun kind verliezen.

□

Staatssecretaris **Bijleveld-Schouten**: Voorzitter. Inderdaad is het zo dat de wijziging van de Wet op de lijkbezorging per 1 januari is ingevoerd, zoals mevrouw Arib zei. Nieuw is dat de behandelend arts bij een overleden minderjarige pas een verklaring van overlijden mag afgeven als er contact is geweest met de gemeentelijke lijkschouwer. Hierover hebben wij in het debat uitgebreid gesproken. Ik vind zelf dat het toetsende gesprek tussen de behandelend arts en de gemeentelijke lijkschouwer, waarover wij het uitgebreid hebben gehad, een verbetering is ten opzichte van de situatie die voor 1 januari gold. Ik denk dat dit belangrijk is om hier te zeggen.

Op termijn komt de derde mogelijkheid, van nader onderzoek naar de doodsoorzaak, NODO, in geval van onverklaard overlijden van een minderjarige. Dat betreft inderdaad het neutrale, medische onderzoek. Ik vind het van belang dat die eerste stap nu al wordt gezet. We hebben nooit die koppeling gemaakt. Dit is een voorfase van de NODO-procedure, maar het is van belang om vast te stellen dat er nu sprake is van een verbetering.

Mijn collega's van Justitie en van VWS en ikzelf betreuren het dat niet tegelijk met die meldingsplicht, zoals wij dat noemen, ook de NODO-procedure in werking kon treden en dat de implementatie daarvan, waartoe de KNMG een werkgroep heeft opgericht, nog niet is afgerond. Wij zijn het echter niet eens met de artsenorganisaties die zich nu per brief tot de Kamer wenden; ik heb hun woordvoerders ook op de radio gehoord. Zij zeggen dat de meldingsplicht slechts gelijktijdig met de NODO-procedure in werking zou moeten treden. Wij zien het echter zo: de eerste stap, het verplichte contact, is al een verbetering ten opzichte van de bestaande procedure. Ik meen dus dat de meldingsplicht en de NODO-procedure los van elkaar moeten worden gezien. Zou de meldingsplicht niet zijn ingevoerd, dan zou er voorlopig helemaal niets verbeteren bij het overlijden van minderjarigen, hoewel het ons daar allemaal om te doen is geweest.

In de praktijk is dus al één deel ingevoerd, maar het NODO nog niet; dat komt pas als de KNMG daarmee klaar is. Wij gaan ervan uit dat artsen dat ook kunnen. Zo veel ophef is ons daar nu ook weer niet over gemeld. De organisaties kunnen dat goed uitvoeren en zullen dat verantwoord doen, waarbij zij zich aan de wet zullen houden. In de praktijk betekent dit dus: de eerste fase is wel ingevoerd, NODO komt later; als de KNMG klaar is, moet dit zo snel mogelijk gebeuren. Daarover zal de minister van Justitie de Kamer informeren.

Mevrouw **Arib** (PvdA): Ik begrijp de staatssecretaris niet. Zij geeft geen antwoord op mijn vragen. Zij zegt dat er nu een verbetering zal optreden. Dat moet nog blijken, dat weten wij niet. De wet treedt per 1 januari van dit jaar in werking. Ik vind het een rare redenering dat de meldingsplicht losstaat van NODO. Wat heeft het voor zin als een behandelend arts die te maken heeft met een onverklaard overlijden van een kind, een lijkschouwer inschakelt terwijl de vervolgprocedure niet gereed is? Wat heeft dat voor zin? Ik kan mij heel goed voorstellen dat de artsen bezorgd zijn. Je zult maar een ouder zijn die een kind verliest en graag wil weten wat de oorzaak is. Nee, er is gewoon niets. Nu gaat het Openbaar Ministerie bij een onnatuurlijke dood of een onverklaard overlijden over tot een gerechtelijke sectie, terwijl dat nu juist niet de bedoeling was van deze wet. Dat zou alleen gebeuren als het echt hard nodig is. Ik vraag de staatssecretaris om concreet op mijn vragen in te gaan.

Staatssecretaris **Bijleveld-Schouten**: Dit is bijna een herhaling van het debat dat gevoerd is over de wet zelf. Ik ben van mening dat er wel degelijk sprake is van een verbetering. Ik denk dat het goed is om dat te zeggen. Het is weliswaar nog niet het geheel – ik ben het met mevrouw Arib eens dat het geheel gerealiseerd moet worden – maar er is wel degelijk sprake van een verbetering. Nu is er een toetsend gesprek tussen de behandelende arts en de gemeentelijke lijkschouwer. Dat is veranderd per 1 januari. Onder de oude wet gaven artsen en zeker huisartsen namelijk een verklaring van overlijden af in gevallen waarin zij twijfelden aan de doodsoorzaak; vanwege de verdrietige omstandigheden of de band met de ouders werd er dan echter voor gekozen om hier niets aan te doen.

Deze maatregel, het verplichte contact dat voor alle artsen geldt, zal er naar verwachting toe bijdragen dat dit fenomeen, dat wij onderkennen, niet meer voorkomt. Dus ik vind het wel degelijk een verbetering. Dat neemt niet weg dat de vervolgfase ook doorgevoerd moet worden. Het is jammer dat dit niet op tijd gerealiseerd kon worden. Het kost wat meer tijd om het protocol goed vorm te geven, maar wij hopen echt dat dit ook zo snel mogelijk kan worden ingevoerd. Daarover zal de minister van Justitie de Kamer informeren. Het is echt een verbetering!

Bijleveld-Schouten

Mevrouw **Arib** (PvdA): Kan de staatssecretaris een datum noemen? Wanneer wordt de NODO-procedure ingevoerd?

Staatssecretaris **Bijleveld-Schouten**: Het is de bedoeling dat de KNMG voor 1 april 2010 het NODO-protocol heeft uitgewerkt op de door haar aangevoerde knelpunten, want zij heeft zelf knelpunten gesignaleerd. De KNMG zal dan ook advies geven over het aantal NODO-centra. Daarna moet de besluitvorming over de implementatie van de NODO-procedure plaatsvinden. Dat zal halverwege dit jaar zijn.

De heer **Knops** (CDA): Wij spreken al lang over dit onderwerp en de NODO-procedure is al veelvuldig in de Kamer besproken. Ik ben het eens met de staatssecretaris dat de stap die nu is gezet, namelijk om contact te hebben tussen de behandelend arts en de gemeentelijke lijkschouwer, een stap vooruit is. Dan blijft echter de vraag waarom dit zo lang heeft geduurd en waarom het nog zo lang zal duren voordat de NODO-procedure is afgerond en de wet zoals die in de Kamer is besproken, in werking kan treden. Dan zijn er pas echt een aantal stappen voorwaarts gezet.

Staatssecretaris **Bijleveld-Schouten**: De vraag waarom het zo lang heeft geduurd heb ik eigenlijk zojuist al beantwoord. De KNMG heeft al in 2009 een aantal knelpunten geconstateerd in de uitwerking, toen men daarmee aan de slag ging. Men heeft aangegeven, extra tijd nodig te hebben om een en ander goed uit te werken. Ik hoop dat dit zo snel mogelijk gebeurt. Ik ben blij dat u het met mij eens bent dat de eerste stap wel moet worden ingevoerd, omdat deze in zijn algemeenheid een verbetering inhoudt. Op dat punt heb ik een verschil van opvatting met mevrouw Arib. Je zou kunnen vinden dat het geheel pas later moet worden ingevoerd, maar ik vind dat wij deze eerste verbetering gewoon moeten doorvoeren, want het is een stap vooruit. Ik hoop met de Kamer dat de vervolgstap zo snel mogelijk kan worden gezet.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): De staatssecretaris heeft wat mij betreft nog niet overtuigend geantwoord, zeker als het gaat om de risico's van het invoeren van dit deel. Daardoor dreigen er meer overlijdensgevallen in het justitiële circuit terecht te komen. Dat heeft allerlei gevolgen, voor de ouders en voor de artsen in kwestie. De staatssecretaris is daar nauwelijks op ingegaan, maar ik vind het wel degelijk een heel serieuze zorg.

Staatssecretaris **Bijleveld-Schouten**: Er moet altijd een keuze worden gemaakt. Uw redenering is dan misschien, om deze verbetering nu niet in te voeren. Wij hebben er echter voor gekozen, die verbetering wel eenduidig in te voeren, omdat wij dit belangrijk vinden. Voor alle artsen moet het contact met de lijkschouwer in het hele land zijn geregeld. Het kan zijn dat er meer procedures uit voortkomen. Wij volgen nadrukkelijk wat daaruit komt. Wij hebben echter geoordeeld dat het beter was om de eerste stap te zetten, gelet op de tijd die nog nodig was om de NODO-procedure uitgewerkt te krijgen. Het argument dat ik daarvoor heb gegeven, is dat er anders geen onderzoek zou plaatsvinden of dat er een verklaring wordt afgegeven die niet klopt. Dat zou ook niet goed zijn.